

סיכומי הדף היומי

מחודדים ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ז ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת שלח - כ"ז סיון תשע"ח

דף נ"ז ע"א

הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים - שחיטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד היסוד. שינה באכילתו, הבכור נאכל לכהנים, והמעשר לכל אדם, ונאכלים בכל העיר בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד. הפסח אינו נאכל אלא בלילה, ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויו, ואינו נאכל אלא צלי.

משנתנו כרבי יוסי הגלילי שבכור מעשר ופסח ניתנים על המזבח בזריקה - שדורש ממה שנאמר בכור 'חלבם' ו'דמם' ולא 'חלבם' ו'דמו', לימד על בכור מעשר ופסח שטעונים מתן דמים (בזריקה) ואימורים על גבי המזבח. ולמדים 'זריקה זריקה' מעולה שזורק כנגד היסוד, שנאמר בעולה 'אל יסוד מזבח העולה'. ואין צריכים שתי מתנות שהן ארבע כעולה, שנאמר 'סביב' בעולה ובחטאת, ושני כתובים אין מלמדים. ולסובר מלמדין, הרי נאמר גם באשם, ושלשה אין מלמדין.

בכור נאכל לשני ימים ולילה - שנאמר 'ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין', הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים שנאכלים לשני ימים ולילה אחד.

אין להקיש בכור לחזה ושוק של תודה שנאכל ליום ולילה - לרבי עקיבא שנאמר 'ובשרם יהיה לך', הוסיף הכתוב הויה אחרת בכור. ולרבי ישמעאל כי תודה לא למדה אלא משלמים, ודבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש.

בכור בעל מום מתנה לכהן - שלא מצינו בכל התורה, לרבי ישמעאל שנאמר 'יהיה לך', ולרבי עקיבא שנאמר 'מבשרם' אחד תם ואחד בעל מום.

דבר הלמד הימנו ודבר אחר - כגון אכילת חזה ושוק של תודה ליום ולילה, שבתודה עצמה נאמר יום ולילה, וחזה ושוק נלמד מהיקש - לרבי ישמעאל היקש הוא ואינו מלמד בהיקש, ולרבי עקיבא אינו היקש ומלמד בהיקש.

בפר יום הכיפורים נאמר שבע למטה בפנים ולא הזכיר מנין למעלה, ובשעיר נאמר אחת למעלה ולא נאמר מנין למטה - ולמדים זה מזה מ'ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר'. וכשם שמזה לפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם הפר ומדם השעיר, כך מזה בהיכל, שנאמר 'וכן יעשה לאהל מועד'. ולסובר שדבר הלמד ממנו ודבר אחר היקש הוא, אין זה חוזר ומלמד בהיקש - כי בהיקש

ראשון הוקשו בהמות, ובהיקש שני הוקשו מקומות. ועוד, שכל מה שנעשה בהיכל נלמד ממה שנעשה בפנים, וכיון שניתן לידרש בדברים המפורשים בפנים כגון למטה בפר ולמעלה בשעיר, נדרש ולמד בבת אחת גם מה שלמד בפנים בהיקש עמו.

דף נ"ז ע"ב

נאמר בשתי הלחם ממושבותיכם 'תביאו' לחם תנופה - ללמד שכל לחמי חמץ שאתה מביא ממקום אחר - והיינו לחמי חמץ שבתודה - יהיו עשרון לחלה. ואין לומר שני עשרונים לכל עשר החלות, שנאמר 'תהינה', הרי עשרה עשרונות לחמץ. וכן יעשה לעשר המצות, שנאמר 'על חלת לחם חמץ', נגד חמץ הבא מצה. ואע"פ שעשר חלות נלמדות בגזירה שוה מתרומת מעשר חוזר ומלמד על המצה בהיקש גם לסובר שדבר הלמד הימנו ודבר אחר נקרא היקש, ש'תביאו' ריבוי הוא וכאילו נכתב בגופו.

לרבי אלעזר בן עזריה הפסח נאכל עד חצות - שנאמר כאן 'בלילה הזה', ונאמר להלן 'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה', מה להלן עד חצות אף כאן. ולרבי עקיבא מן התורה נאכל כל הלילה, שנאמר 'ואכלתם אותו בחפזון', עד אור הבוקר שהוא שעת חפזון. וחכמים אמרו עד חצות כדי להרחיק מן העבירה. ומשנתנו שהפסח אינו נאכל 'אלא' עד חצות כר"א בן עזריה, שלשון 'אלא' משמע ששוה לשאר דינים (לילה צלי ומנויו) שהם מן התורה.

הדרן עלך איזהו מקומן

יום ראשון פרשת קורח - כ"ז סיון תשע"ח

דף נ"ח ע"א

פרק שישי - קדשי קדשים

קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח - לרבי יוסי כאילו נשחטו בצפון, ולרבי יוסי ב"ר יהודה מחצי המזבח ולדרום כדרום, מחצי המזבח ולצפון כצפון. ושניהם מקרא אחד דרשו 'וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך', ר' יוסי מפרש כולו לעולה וכולו לשלמים, והיינו כצפון שכשר לשחיטת קדשי קדשים וקדשים קלים. ורבי יוסי ב"ר יהודה מפרש, חציו לעולה וחציו לשלמים.

מקום עמידת המזבח: רבי יוחנן קיבל מרבותיו שלרבי יוסי עמד כל המזבח בצפון, ואע"פ כן הוצרך להכשיר שחיטה על גביו, לפני שאין כאן 'על ירך'. לשחיטת רבי יוסי

ב"ר יהודה עמד כל המזבח בדרום, ולפיכך אם שחטן כנגדן בקרקע, כגון שנמלכו לקצר את המזבח, פסול.

'מזבח אדמה תעשה לי' שיהא מחובר מאדמה - שלא יבנו לא על גבי מחילות, ולא על גבי כיפין.

דף נ"ח ע"ב

כל הניטל בפנים לינתן בחוץ - והם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים הניטלים בשבת מן השולחן שבהיכל לינתן על המזבח החיצון - אינו נותן אלא בסמוך לצד פנים, שאין מקום על המזבח החיצון הסמוך לפנים יותר ממנו. שלמדים משיריים הפנימיים שנאמר בהם אל יסוד מזבח העולה 'אשר פתח אהל מועד'. וכל הניטל בחוץ לינתן לפנים - והם הגחלים הניטלים בכל יום ממערכה שניה של קטורת לינתן על מזבח הפנימי - אינו ניטל אלא בסמוך שאין לפנים ממנו, שלמדים מגחלים של יום הכיפורים שנאמר בהם ולקח מלא המחטה גחלי אש מעל המזבח 'מלפני ה'.

מדיר העצים היו מבררים עצי תאינה יפים לסדר מערכה שניה של קטורת, כנגד קרן מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות, באומד חמש סאין גחלים. ובשבת באומד שמונה סאין גחלים, ששם היו נותנין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים.

ונחלקו אמוראים לדברי מי היה משוך ד' אמות מן הקרן ומה טעמו:

לרבי זירא רבי יוסי היא הסובר שכל המזבח עומד בצפון - ומשכוהו ד' אמות כלפי צפון משום אמה יסוד, ואמה טובב, ואמה מקום קרנות, ואמה מקום רגלי הכהנים. אבל לא ימשכוהו יותר, שאז לא תהיה המערכה כנגד פתח ההיכל. ומכאן למד רבי יוחנן שלרבי יוסי כל המזבח עומד בצפון. ולרב שרביא ר"י הגלילי היא הסובר בפירוש שמזבח עומד בצפון, ואין ראייה שגם רבי יוסי סובר כן.

לרב אדא בר אהבה רבי יהודה היא הסובר שהמזבח ממוצע ועומד באמצע העזרה - ול"ב אמות היו לו עשר אמות כנגד פתחו של היכל, וי"א משני צדדים, ונמצא מזבח מכוון נגד ההיכל עם עובי כתליו שהם ו' אמות לכל כותל. וסובר שקדושת היכל ואולם אחת היא, ומרחיקה מסוף המזבח שש אמות כדי שיהיה נגד פתח האולם, וד' אמות שאמרו הם חוץ מאמה יסוד ואמה טובב.

יום שני פרשת קורח - כ"ח סיון תשע"ח

דף נ"ט ע"א

לרבי יוסי הגלילי היה נותן את הכיור בין האולם ולמזבח משוך קימעא כלפי הדרום - שנאמר 'ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח', ונאמר 'ואת מזבח העלה שם פתח משכן אהל מועד', שיהא מזבח בפתח אהל מועד, ולא כיור בפתח אהל מועד. וסובר שכל המזבח עמד בצפון, וקדושת היכל ואולם אחת היא, ומשום כך אי אפשר להעמידו בין כותל היכל ולצפון, שיהיה בין אולם למזבח. וגם אי אפשר להעמידו בין כותל אולם ולצפון, שנאמר 'צפנה' שיהא צפון פנוי מכלים.

לרבי אליעזר בן יעקב כל המזבח עמד בדרום - שדורש 'צפונה' שיהא צפון פנוי מכלום, אפילו מן המזבח.

מזבח שנפגם - כל הקדשים שנשחטו שם פסולים. שנאמר 'וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך', וכי עליו

אתה זוכה, אלא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר.

קדשים שהוקדשו בשעת פגימת המזבח ונשחטו לאחר תיקונו - לרב כשרים, שבעלי חיים אינם נדחים. ולרבי יוחנן פסולים, שבעלי חיים נדחים.

כל הקדשים שהיו עד שלא נבנה המזבח ואח"כ נבנה המזבח - לסובר דיחוי מעיקרא דיחוי הוא פסולים, ולסובר שאינו דיחוי כשרים. היו עד שלא נהרס המזבח בימי נבוכדנצר ונהרס, כבר נזדקנו בימי בית שני ופסולים משום זקן. היו עד שלא נפגם המזבח ואחר כך נפגם המזבח, לרבי יוחנן פסולים אפילו לאחר תיקונו, ולרב רק אם נשחטו כשנפגם.

מזבח פנימי שנעקר - מקטירין קטרת במקומו. אבל בדמים צריך מזבח דווקא.

דף נ"ט ע"ב

'ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר וגו' כי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל' - לרבי יהודה דברים ככתבן, שקידש את הרצפה לשם מזבח להקטיר עליה, לפי שמזבח שעשה שלמה קטן היה. (ו'מזבח נחושת' הכוונה על מזבח אבנים שעשה שלמה שהיה תחת מזבח הנחושת). שמזבח שעשה משה י' על י' אמות, ועליו העלה שלמה אלף עולות, ועל מזבח בית עולמים עשרים ושנים אלף בקר לשלמים, וכשתגיע לחשבון עולות ומנין אמות שבשניהם, נמצא של שלמה קטן לפי הצורך.

לשיטת רבי יוסי הכוונה שפסל את מזבח הנחושת - ואמר עליו 'קטן מהכיל' כאדם האומר לחבירו 'פלוגי ננס' כשנפסל מעבודה. וקידש את הרצפה לשם עזרה להעמיד בו מזבח אבנים. אבל אין לפרש שהיה מזבח שלמה קטן מהכיל, שהרי מזבח שעשה משה אינו אלא חמש על חמש אמות, וכשתגיע לחשבון עולות ולמנין אמות, של שלמה גדול.

מזבח שעשה משה - ארכו ורחבו: לרבי יוסי דברים ככתבן, חמש אמות ארכו וחמש רחבו. לרבי יהודה הוא י' על י' אמות, שלמדים 'רבע רבוע' מנבואת יחזקאל שמאמצעיתו הוא מודד, שנאמר 'והאריאל שתים עשרה אמה לכל רוח אל ארבעת רבעיו'. ואין למדים 'רבוע' ממזבח הזהב, שדנים חוץ מחוץ ולא חוץ מפנים.

גובהו: לרבי יהודה דברים ככתבן 'ושלש אמות קומתו'. ולרבי יוסי למדים 'רבוע רבוע' ממזבח הזהב שגובהו פי שנים כארכו, והיינו עשר אמות. ו'שלש אמות קומתו' הוא משפת סובב ולמעלה. ואין למדים 'רבוע' מנבואת יחזקאל, שלמדים כלי מכלי ולא כלי מבנין.

'אורך החצר מאה באמה וקומה חמש אמות' - לרבי יהודה כפשוטו, ומזה הוכיח שגובה המזבח שלש ממש, כי אם גובהו עשר, נמצא כהן עומד על המזבח ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ. אבל בגובה שלש, אע"פ שהכהן נראה, עבודה שבידו לא נראה. ולרבי יוסי למדים ממשכן שגובהו י' אמות וקלעים חמש עשרה, ומזבח י' אמות והיקפו ט"ו, ו'חמש אמות' הוא משפת מזבח ולמעלה.

יום שלישי פרשת קורח - כ"ט סיון תשע"ח

דף ס' ע"א

לדברי רבא מודה רבי יהודה בדמים שצריך לזרוק על המזבח ולא על רצפת העזרה - אע"פ שקדושהו כקדושת

מזבח, שהרי לרבי יהודה ממלא כוס אחד מדם תערובות של פסחים ושופכו על המזבח, שאם נשפך דמו של אדם מהן נמצא זה מכשירו. ואם משום שצריך שפיקה מכח האדם, יטלנו ויחזור וישפכנו על הרצפה. ודחו ראייתו שמא עשו כן משום מצוה מן המובחר.

מזבח שנפגם, אין אוכלים בגינו שירי מנחה - שנאמר ואכלוה מצות אצל המזבח, וכי אצל המזבח אכלוה, אלא בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר. וכן קדשי קדשים, שנאמר 'קדש קדשים'. וכן קדשים קלים, כדין בכור שהוקש בשרו לדמו שאין נאכל אלא בזמן שיש מזבח.

דף ס' ע"ב

אין מעלין מעשר שני לאכלו בירושלים בזמן הזה - שהוקש מעשר לבכור, מה בכור אינו אלא בפני הבית (לסובר קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא, שהוקש בשרו לדמו). כך מעשר אינו אלא בפני הבית. ואין בזה משום דבר הלמד בהיקש שאינו מלמד בהיקש, שמעשר דגן חולין הוא. ולסובר שהולכים אחר המלמד, דם ובשר אחד הוא.

בכור בזמן הזה: לסובר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולעתיד לבוא, מקריבים אותו אע"פ שאין בית. ולסובר קידשה לשעתה ולא לעתיד לבוא, אפילו כבר נזרק דמו קודם חורבן הבית, וחרב הבית, ועדיין בשרו קיים, אין אוכלים את בשרו, שהוקש לדמו, מה דמו במזבח כך גם בשרו.

יום רביעי פרשת קורח - ל' סיון תשע"ח

דף ס"א ע"א

בברייתא אחת שנינו שבשעת סילוק מסעות קדשים נפסלים, וזבים ומצורעים משתלחים חוץ למחיצה. ובברייתא אחרת שנינו שקדשים נאכלים בשני מקומות, כלומר, במקומן כשהמשכן במקומו, ובכל מקום בדרך הליכתן. ונאמרו כמה דרכים ליישב הסתירה:

א. לרבי ירמיה, קדשי קדשים נפסלים, וקדשים קלים נאכלים בכל מקום (ולא כאביי שגם קדשים קלים נפסלים כשאין מזבח).

ב. לרבינא שניהם בקדשים קלים, ברייתא שנינו שנפסלים רבי ישמעאל היא שמקיש בשר בכור לדמו, וברייתא האחרת לחכמים היא שלא דרשו כן.

ג. שני הברייתות בקדשי קדשים, ובשני מקומות היינו היינו בעוד שהמשכן עומד כמשפטו, ולאחר שפירקו הלויים את קרשי המשכן וקלעי החצר ועדיין מזבח במקומו. ואין הקדשים נפסלים משום יוצא אע"פ שנסתלקו הקלעים, שנאמר 'ונסע אהל מועד', אף על פי שנסע אהל מועד הוא.

דף ס"א ע"ב

מזבח של שילה - לרב רבי אליעזר בן יעקב של אבנים היה, שנאמר 'אבנים' שלש פעמים, אחד של שילה, ואחד של נוב וגבעון, ואחד בבית עולמים. וכן אמר רבי נתן שהיה של נחושת חלול, ומלא אבנים.

אש שירדה מן השמים בימי משה לא נסתלקה מעל מזבח הנחושת אלא בימי שלמה, ואש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה עד שבא מנשה וסילקה - י"א שברייתא זו סוברת שמזבח של שילה של נחושת היה, כי לסוברים

שהיה של אבנים, כבר נסתלקה אש של משה משהוקם המשכן בשילה. ולרב נחמן בר יצחק לדברי הכל מזבח של שילה של אבנים, ולא נסתלקה האש לגמרי ממזבח של נחושת, שכשהיו מקטירים על של אבנים, היו זיקים ולהבות יוצאות מאש שמים שעל מזבח הנחושת. ולרב פפא היתה כאושפיזא, לפעמים כאן ולפעמים כאן.

כשעלו בני הגולה הוסיפו על המזבח ד' אמות מן הדרום וד' אמות מן המערב כמין גמא. ונחלקו אמוראים בטעם הדבר:

א. מתחילה אמר רב יוסף לפי שלא היה סיפק להם, ואע"פ שבמקדש ראשון היו יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים, ובמקדש שני כל הקהל כאחד ארבע רבוא, במקדש שני לא היה אש של שמים מסעייתם כמו במקדש ראשון.

ב. לרבין בשם ר"ש בן פזי הוסיפו שיתין לנסכים, שמתחילה סברו 'מזבח אדמה' שיהא אטום באדמה, ולבסוף סברו שתיה כאכילה, ו'מזבח אדמה' בא ללמד שיהא מחובר באדמה ולא יבנוהו ע"ג כיפיים או מחילות.

ג. רב יוסף לאחר שחלה חזר וביאר טעם אחר, שהגיעו לסוף מדותיו, שדרשו מ'זיאר דויד זה הוא בית ה' האלקים וזה מזבח לעולה לישראל', מה בית ששים אמה כך גם מזבח ששים אמה.

ומהיכן היו יודעים מקומו של מזבח: לרבי אלעזר ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו. לר' יצחק נפחא ראו אפרו של יצחק מונח באותו מקום. לר' שמואל בר נחמני הריחו מכל הבית ריח קטרת, ומשם הריחו ריח אברים.

יום חמישי פרשת קורח - א' תמוז תשע"ח

דף ס"ב ע"א

שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה (חגי זכריה ומלאכי): אחד שהעיד להם על המזבח, ואחד על מקום המזבח, ואחד שמקריבין אף על פי שאין בית. וי"א אחד שהעיד להם על המזבח ועל מקום המזבח, ואחד שמקריבין אף על פי שאין בית, ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית.

כל מקום שנאמר 'המזבח' לעכב - ולפיכך קרן וכבש ויסוד וריבוע מעכבים. אבל מדת ארכו רחבו וקומתו אינם מעכבים. ובלבד שלא יפחתנו ממזבח שעשה משה, והוא חמש אמות אורך וחמש רוחב, שתהא מקום המערכה אמה על אמה.

כיוור לרבי יוסבב לרבי יוסי ברבי יהודה מעכבים - שנאמר 'ונתתה אותה תחת כרכוב המזבח מלמטה', ופירש רבי שכרכוב זה כיוור, ולרבי יוסי ברבי יהודה זה הסובב.

וכרכוב זה עמד מעל המכבר באמצע המזבח, והיה עשוי לנוי. ועוד כרכוב היה שם בראש המזבח באמה שבין קרן לקרן ובאמה שבמקום הילוך רגלי הכהנים, שהעמיקו סובב כמין חריץ עמוק מעט, להיות להם שפתו היקף מעקה קטן סביב, שלא יחליקו הכהנים.

דף ס"ב ע"ב

גזירין שעשה משה אורכן ורוחבן אמה כמקום המערכה - ועוביין כמחק גודש סאה. לרבי ירמיה היו אמה גדומה (קצרה), שלא יצאו חוץ למערכה ויעכבו את הכהנים מלהקיף. ולרב יוסף אין צריך גדומה אלא מצומצמת, שנאמר 'על העצים אשר על האש אשר על המזבח', שלא

יהו עצים יוצאים מן המזבח כלום.

כבש היה לדרומו של מזבח אורך ל"ב על ט"ז אמות - שנאמר 'ושחט אותו על ירך המזבח צפונה', שיהא ירך בצפון ופניו בדרום כאדם השוכב. ואין לפרש שיהא ירך ופניו בצפון כאדם היושב זקוף, שנאמר 'רבוע'. וי"א שנאמר 'ומעלותיהו פנות קדים', כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח. ואין לפרש שמאל למזרח, שנאמר בים של שלמה 'שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה', תיבות 'פונים' מיותרות, ללמד שכל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח.

אזיר יש בין כבש למזבח - שנאמר 'ועשית עולותיך הבשר והדם', מה דם בזריקה אף בשר בזריקה, שעומד על הכבש וזורק. ואין לפרש שעומד בצד מערכה וזורק, שלזה אין צריך ריבוי שהרי למערכה דלוקה הוא זורק ואי אפשר שלא בזריקה. ולרב פפא למדים בשר מדם שאזיר קרקע מפסיקו.

שני כבשים קטנים יוצאין מן הכבש שבהם פונים ליסוד ולסובב - ומובדלין מן המזבח מלא נימא, שנאמר 'סביב' ו'רבוע'.

הכבש והמזבח ששים ושתיים אמות - ואע"פ שארוכך כל אחד ל"ב אמות, ראש הכבש פורח אמה על היסוד ואמה על הסובב.

כל הכבשים היו ארכן שלש אמות לכל אמה גובה - חוץ מכבשו של מזבח שהיה שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע מאגודל, שעולים בו במשא איברים כבידים והוא חלק, צריך שיהא משופע ביותר ונוח לעלות.

יום שישי פרשת קורח - ב' תמוז תשע"ח

דף ס"ג ע"א

מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה - ונאכלות לפניו מן הקלעים, לזכרי כהונה, בכל מאכל, ליום ולילה עד חצות.

מנחה שנקמצה בהיכל - כשירה. שכן מצינו בסילוק בזיכין שהן אזכרה למנחת לחם הפנים, וסילוקן מעל שלחן הפנים שבהיכל במקום קמיצה של מנחות.

קמיצה כשירה בכל מקום בעזרה - שנאמר 'וקמץ משם', ממקום שרגלי הזר עומדות. ואין למדים ממה שהוקשה להגשה שיקמוץ בקרן מערבית דרומית.

קמץ בשמאל יחזיר ויקמוץ בימין - שנאמר 'משם', ממקום שקמץ כבר.

שלמים ששחטן בהיכל - לרבי יוחנן כשרים, שנאמר 'ושחטו פתח אהל מועד', ולא יהא טפל חמור מן העיקר.

הקיפו עובדי כוכבים את כל העזרה, הכהנים נכנסין להיכל ואוכלין שם קדשי קדשים - שנאמר 'בקדש הקדשים תאכלנו'. ולולא הפסוק אין ללמוד ממה שנאמר 'בחצר אהל מועד יאכלוה' ולא יהא טפל חמור מן העיקר, שלא אמרו כן אלא לענין עבודה, שאדם עובד במקום רבו, אבל לא לענין אכילה, שאין אדם אוכל במקום רבו.

דף ס"ג ע"ב

חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית - שנאמר 'לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא', חטאת קרויה מנחה ומנחה קרויה חטאת,

מה חטאת טעונה צפון אף מנחה טעונה צפון, ומה מנחה בקרן מערבית דרומית אף חטאת בקרן מערבית דרומית.

שלשה דברים היתה קרן דרומית מערבית משמשת מלמטה: חטאת העוף, והגשות, ושירי הדם. ושלשה מלמעלה: ניסוך היין, והמים, ועולת העוף כשהיא רבה במזרח. כל העולים למזבח עולים דרך ימין ומקיפין ויורדים דרך שמאל, חוץ משלשה אלו שעולים להם דרך שמאל, וחוזרים ויורדים על העקב דרך עלייתם.

נאמר בהגשת מנחה לפני ה' שמשמע במערב, ונאמר 'אל פני המזבח' שמשמע בדרום - הא כיצד? מגישה בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן ודיו. ולרבי אליעזר יגישה בדרומה של קרן שמקיים גם אל פני המזבח וגם לפני ה', שסובר שכל המזבח עומד בצפון, נמצא דרומו של מזבח כלה נגד הפתח. אבל לא יגישה במערבה של קרן, שמקיים לפני ה' ולא אל פני המזבח.

מליקת חטאת העוף כשירה בכל מקום במזבח, בין למעלה בין למטה - ולא אמרו למטה אלא להזאתה. ואם מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה, שהרי אם היזה ולא מיצה כלל כשירה, ובלבד שיתן מדם הנפש בהזאה שנעשית תחילה מחוט הסיקרא ולמטה.

שבת קודש פרשת קורח - ג' תמוז תשע"ח

דף ס"ד ע"א

עולת העוף מקומה במזרח מפני שקרובה לבית הדשן. ואם רבה היא, נעשית בקרן מערבית דרומית.

בא וראה כמה גדול כחן של כהנים - שאין לך קל בעופות יותר ממוראה ונוצה, ופעמים שהכהן זורקן יותר משלשים אמה, כשנעשית בקרן מערבית דרומית שזורקה אלכסון של כ"ב על כ"ב אמה ועוד שלשה טפחים שבית הדשן משוך מן הכבש, נמצא אלכסונו יותר מל"א אמה עם מקום עמידתו.

מי שזכה בתרומת הדשן נטל מחתה של כסף - ועלה לראש המזבח, ופינה את הגחלים אילך ואילך, וחתה מן המאוכלות הפנימיות ויורד. הגיע לרצפה, מחזיר פניו כלפי צפון, והולך למזרחו של כבש כעשר אמות, צבר את הגחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים, מקום שנותנים מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי והמנורה.

העולים למזבח לקרן מערבית דרומית לניסוך היין והמים ולעולת העוף כשרבה במזרח עולים דרך שמאל - נסכים שמא יתעשנו כשיקיף את המערכה בעשן המערכה, ועולת העוף שמא תמות בעשן. וכהן גדול שעולה גם להקטיר, מקיף ברגל דרך ימין ואין היין בידו, וכשבא למקום שמנסכים נותנים לו יין לנסך.

דף ס"ד ע"ב

כל העולים למזבח עולים דרך ימין ויורדים דרך שמאל, עולים דרך מזרח ויורדים דרך מערב - חוץ מן העולה לניסוך היין והמים ועולת העוף כשרבה במזרח, שעולים דרך מערב ויורדים דרך מערב, עולים דרך שמאל ויורדים דרך שמאל.

חטאת העוף כיצד נעשית - מולק את ראשה ממול ערפה, ואינו מבדיל, אלא מולק סימן אחד לבדו. ואוחז בראש ובגוף, ומזה את דמה על קיר המזבח, ולא על קיר של

כבש או של היכל או של אולם. ולא על קיר העליון של המזבח, אלא על קיר התחתון, כדי ששירי הדם יתמצה על היסוד, שנאמר 'והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח', קיר שהשיריים שלו מתמצים ליסוד. ואין לפרש שיזה למעלה ולאחר מכן למטה, שנאמר 'ימצה' ולא 'ימצה'. ואין למזבח מחטאת העוף אלא דמה, וכולה לכהנים.

כיצד מולקים חטאת העוף - אוהו גפיו בשתי אצבעות, ושתי רגלים בשתי אצבעות, ומותח צוארה על רוחב גודלו ומולקה. ובברייתא אמרו שאוהו את הציפור על גב היד, ואוהו גפיו בשתי אצבעות, ושני רגלים בשתי אצבעות, ומותח צוארו על רוחב שתי אצבעותיו, ומולק. וזו מן העבודות הקשות שבמקדש, כמו קמיצה וחפינה.

עולת העוף כיצד נעשית - עלה לכבש ופנה לסובב, בא לו לקרן דרומית מזרחית, מולק את ראשה ממול ערפה, ומבדיל בשני סימנים, ומיצה את דמה על קיר המזבח. נטל את הראש והקיף בית מליקתו למזבח, שדוחקו בקיר כדי שיתמצה דם הראש, וספגו במלח, וזרקו על האשים. הסיר את המוראה ואת הנוצה ובני מעיים היוצאים עמה, והשליכם לבית הדשן. שיסע את הגוף בין אנפיה, ולא הבדיל. ואם הבדיל, כשר. סופגו במלח וזרקו על גבי האשים. לא הסיר מוראה ולא הנוצה ובני מעיים היוצאים עמה, ולא ספגו במלח, כל ששינה בה מאחר שמיצה את דמה, כשירה.

הבדיל שני הסימנים בחטאת - או שלא הבדיל בעולה, פסול. מיצה את דם הראש ולא דם הגוף, פסולה. מיצה דם הגוף ולא דם הראש, כשירה.

חטאת העוף שמולקה שלא לשמה, או מיצה דמה שלא לשמה - או לשמה ושלא לשמה, או שלא לשמה ולשמה, פסול. ועולת העוף כשירה, ולא עלתה לבעלים לשם חובה.

חטאת העוף ועולת העוף שמלקן ושמיצה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פיגול וחייבין עליו כרת. ובלבד שיקריב המתיר כמצותו. כיצד, מלק בשתיקה ומיצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם בשתיקה, או שמלק ומיצה הדם חוץ לזמנו, זהו שקרב המתיר כמצותו. אבל אם מלק חוץ למקומו ומיצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם חוץ למקומו, או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו. חטאת העוף שמלקו שלא לשמה ומיצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומיצה דמו שלא לשמה, או שמלק ומיצה הדם שלא לשמה, זהו שלא קרב המתיר כמצותו.

חשב לאכול כזית בחוץ כזית למחר, כזית למחר כזית בחוץ, כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר, כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ - לת"ק פסול ואין בו כרת. ולרבי יהודה אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, פיגול וחייבין עליו כרת, ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו כרת.

חשב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית - כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפים.

יום ראשון פרשת חוקת - ד' תמוז תשע"ח

דף ס"ה ע"א

המתנדב עוף מביא אפילו פרידה אחת - ואין צריך שני פרידין, שנאמר 'והקריבו'.

מליקה בכהן ולא בזר - ואין למדים בק"ו מבין צאן שקבע לו צפון ולא קבע לו כהן, שנאמר 'אל הכהן'. **מליקה בעצמו של כהן ולא בסכין** - ואין למדים בק"ו משחיטה שלא קבע לה כהן וקבע לה כלי, שנאמר 'כהן ומלק', וכי תעלה על דעתך שזר קרב למזבח, אלא ללמד שתהא מליקה בעצמו של כהן.

מליקת עולת העוף למעלה מחוט הסיקרא - שנאמר 'ומלק והקטיר', מליקה תהא כהקטרה בראש המזבח. ומולק ממול העורף ולא מן הצוואר, שנאמר כאן 'ומלק' ונאמר בחטאת העוף 'ומלק', מה להלן ממול עורף אף כאן. ומבדיל בשני סימנים, שנאמר 'ומלק והקטיר', מה הקטרה הראש לעצמו והגוף לעצמו, שנאמר 'והקטיר אותו' להקטרת הגוף, 'והקטיר המזבח' להקטרת הראש, כך מליקה הראש לעצמו וגוף לעצמו. ונמצה דמו כולו אל קיר המזבח, ולא על קיר הכבש או של היכל, ועל קיר העליון ולא התחתון, שנאמר 'ומלק והקטיר ונמצה דמו', וכי לאחר שהקטיר חוזר וממצה, אלא מה הקטרה בראש המזבח אף מיצוי. הא כיצד, עולה בכבש ופונה לסובב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל וממצה מדמה על קיר המזבח.

עשאה למטה מרגליו - לת"ק אפילו אמה כשירה, שהרוצה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר, עושה, נמצא מיצוי שתחת הסובב סמוך למקום הקטרה. ולרבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אין נעשית אלא בראש המזבח, שאין עושה מערכה על הסובב.

זהסיר את מראתו - זו זפק. 'בנוצתה' - לת"ק מלמד שיטול את הנוצה עמה, ולא יקדיר בסכין ויטול את הזפק לבדו. לאבא יוסי בן חנן מלמד שנוטל קורקבנה עמה. ולתנא דבי רבי ישמעאל שקודרה בסכין כמין ארובה, כדי שיטול בנוצה כנגד הזפק ולא יותר.

דף ס"ה ע"ב

ושסע' אין שיסוע אלא ביד - וכן הוא אומר 'וישסעהו כשסע הגדי'.

לדברי התנא במשנתנו אם הבדיל בחטאת העוף פסולה, ולרבי אלעזר בר"ש כשירה. ונתבארו כמה דרכים במה נחלקו:

א. לרב חסדא: לתנא במשנה מיצוי לאחר הזאה בחטאת העוף מעכב, וכיון שבעל כרחו ממצה, אם יבדיל נמצא עושה כל מעשה עולה בחטאת ופסולה. ולר"א בר"ש אינו מעכב, ולפיכך אם רצה מבדיל, ולא ימצה לאחר הבדלה, ונמצא שלא עשה מעשה עולה, וההבדלה חיתוך בשר בעלמא היא.

ב. לרבא: לתנא קמא אם שהה שיעור שהייה בין סימן לסימן, לא פסל, ולפיכך חטאת שהבדיל בה אע"פ שאי אפשר בלא שהיה בין סימן לסימן שחותר רוב בשר, כיון שבעולה לא פסלה השהיה, נמצא עשה מעשה עולה בחטאת ופסולה. ולר"א ב"ר שמעון שהייה בסימן שני בעולת העוף פסלה, ולפיכך חטאת שהבדיל בה, כיון שאי אפשר לה בלא שהייה בין סימן לסימן, אין כאן מעשה עולה.

ג. לאביי: הכל מודים ששהייה בעולה בין סימן לסימן פסלה, ולתנא קמא חיתוך רוב בשר בחטאת לא מעכב, ואם מבדיל בלא שהיה יש כאן מעשה עולה, ולר"א ברבי שמעון רוב בשר בחטאת מעכב, וחתיכתו אחר סימן ראשון הוא, וכיון שאי אפשר בלא שהייה בינתיים אין כאן מעשה עולה.

בה לשמה, אינו דין שימעלו בה כששינה שמה. ודחה רבי יהושע שחטאת שינה שמה לדבר שיש בו מעילה.

הביא רבי אליעזר ראייה מקדשי קדשים ששחטן בדרום לשם קדשים קלים - ששינה שמם לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהם. ודחה רבי יהושע משום ששינה שמם לדבר שיש בו איסור והיתר, שאימורי קדשים קלים מועלים בהם, תאמר בעולת העוף ששינה שמה לדבר שכולו היתר.

רבי אליעזר הביא ראייה מאשם ששחטו בצפון לשם שלמים - ששינה שמו ומועלים בו. ודחה רבי יהושע לפי שלא שינה מקומו. הביא רבי אליעזר ראייה מאשם ששחטו בדרום לשם שלמים, ששינה שמו ומקומו ומועלים בו, ודחה רבי יהושע לפי שלא שינה את מעשיו. ולא הוכיח לו רבי אליעזר מאשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים, ששינה שמו ומקומו ומעשיו, שירד לטעמו של רבי יהושע שעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, כיון שמלק בה סימן אחד, נמשכת ונעשית חטאת העוף, שמקודם שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה, חל עליה שם חטאת העוף כשירה.

י"א שלרבי יהושע גם חטאת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה, כשמלק סימן אחד, נמשכת במליקת סימן שני ונעשית עולת העוף, וכשירה. ולרב אשי לא אמר רבי יהושע אלא בעולת העוף שעשאה למטה, שאין עולת העוף למטה, אבל חטאת שעשאה למעלה מאחר שמליקה כשירה בכל מקום, משעה שמלק סימן אחד נפסלה.

דף ס"ז ע"ב

רחל שהיתה צריכה חטאת ללידתה ועולתה כבר קרבה, ולא היה צריכה עולה שכבר קרבה חטאתה, ולקחו קן בעירוב, וקבעו פרידה אחת לחטאת רחל, ופרידה אחת לעולת לאה, ונתנום לכהן - עשה שתיהן למעלה לשם עולה, עולה כשירה וחטאת פסולה. שתיהן למטה - חטאת כשירה ועולה פסולה. אחת למעלה ואחת למטה - שתיהן פסולות, שאני אומר חטאת קרבה למעלה ועולה למטה. וגם לרבי יהושע שעולה שקרבה למטה לשם חטאת נמשכת ונעשית עולת העוף, היינו כששתיהם של אדם אחד, ולא בקרבנות של שני בני אדם, שהיאך קרבנה של זו יעלה לזו שאין לה חלק בו.

שתי נשים שלקחו שלשה קינין בעירוב, זו צריכה שתי עולות וחטאת, וזו צריכה שתי חטאות ועולה. ופירשו באחד מן הקינים פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו, וקן השני הניחו סתומה, שלא פירשו איזה פרידה חטאת ואיזה עולה, והשלישי פירשו זו עולה וזו חטאת, אבל שמות הבעלים לא נתפרשו. הרי חטאת לזו ועולה לזו, וקן סתומה, וקן מפורשת - צריך להקריב שתי הקינים הללו סתם על שתיהן, העולות למעלה וחטאות למטה, והחטאת לזו והעולה לזו צריך להקריב לשם בעליהם.

נתנום לכהן ועשה כולן למעלה, שסבור כולן עולות - כל החטאות פסולות והעולות כשירות. עשה כולם למטה, שסבור כולם חטאות - כל העולות פסולות והחטאות כשירות. עשה חציים למעלה וחציים למטה - אין כשירה אלא קן סתומה, שמאחר שלא נתפרשו בלקיחת בעלים מתפרשות בעשיית כהן, והיא מתחלקת ביניהם הואיל

ד. רבי שמעון בן אליקים משום רבי אלעזר בן פדת משום ר"א בן שמוע אמרו בשם ר"א בר' שמעון: שמה שנאמר בחטאת העוף 'לא יבדיל', בא לומר שאין צריך להבדיל, שכבר נאמר בעולת העוף 'והקריבו' לחלק בין חטאת לעולת העוף, ולמה נאמר שוב 'לא יבדיל', לומר שאין צריך להבדיל, אבל אם הבדיל, אין כאן שינוי וכשר.

כיצד מולקין חטאת העוף - חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר, עד שמגיע לוושט או לקנה, הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו, ובעולה שנים או רוב שנים.

מיצה דם הגוף ולא דם הראש כשירה - שנאמר 'עולה'. אבל מיצה דם הראש ולא דם הגוף פסולה, שנאמר 'הוא'. ומסתבר לדרוש כן ולא להיפך, שרוב דמים מצויים בגוף.

הדרן עלך קדשי קדשים

יום שני פרשת חוקת - ה' תמוז תשע"ח

דף ס"ו

פרק שביעי - חטאת העוף

חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת - כשירה.

עשה את החטאת כמעשה חטאת לשם עולה - פסולה. וכן אם עשאה כמעשה עולה, כגון שהבדיל בשני סימנים. ולר"א ב"ר שמעון שמבדילין בחטאת העוף כגון ששינה בהזאה, שלא היזה אלא מיצה, בין אם עשאה לשם חטאת ובין לשם עולה, פסולה.

עשה את החטאת למעלה - שהיזה את דמה למעלה, כמעשה כולן, פסולה. אבל אם מלקה למעלה כשירה, שמליקה כשירה בכל מקום במזבח.

עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה לשם עולה - כשירה. עשאה כמעשה עולה לשם חטאת, כשירה, ולא עלתה לבעליה.

עשאה כמעשה חטאת לשם עולה, או שעשאה כמעשה חטאת - כגון ששינה במיצוי, בין לשם עולה ובין לשם חטאת פסולה. עשאה למטה כמעשה כולן, פסולה.

וכולן, אע"פ שנפסלו, מליקתן מטהרתן מידי גבלה, ואין מטמאין בבית הבליעה כנבלת עוף טהור. ומועלים בהם, הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה, חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, שהיא כשירה ויש לה שעת היתר לכהנים, ושוב אין מועלים בה.

עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת - אם שינה במיצוי, לדברי הכל מועלים בה. ואם שינה במליקתה, שלא הבדיל בשני סימנים, לרבי אליעזר מועלים בה, שהרי עולה היא ומי הוציאה ממעילתה. ולרבי יהושע אין מועלים בה, שמכיון ששינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת, נעשית חטאת.

יום שלישי פרשת חוקת - ו' תמוז תשע"ח

דף ס"ז ע"א

רבי אליעזר מוכיח שכאשר עשה עולת העוף לשם חטאת כמעשה חטאת מועלים בה - בק"ו מחטאת שאין מועלים בה לשמה, וכששינה שמה מועלים בה, עולה שמועלים

למטה ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת, [וצריכה] להביא עולה מאותו מין, או שמא הראשונים חציין למעלה וחציין למטה, ובקן שקרב ראשון יצאה ידי חובתה, והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה, הילכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה, וממה נפשך אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה, הרי היא מביאה עכשיו תור עם נדרה משום קביעותה, ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה הרי מביאתו, ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולתה מאותו המין הרי משתים שהיא מביאה עכשיו לחובתה יעלה לה אחד מהן והשני נדבה. ועוד תביא חטאת אחת מאיזה מין שתרצה, שמא הראשונים כולן למעלה נעשו, והרי לו זוג ממינו לעולה משתים שהביאה חובתה משתי מינים, ואף על פי שכבר קרבה עולת חובתה, אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון, לחכמים הסוברים שהכל הולך אחר החטאת, לפיכך הואיל ועל כרחיה היא מביאה עכשיו שתי עולות, תזווג לו אותה שממנו. ולכן עזאי שהכל הולך אחר הראשון תביא שתי חטאות, שמא הראשונים למעלה נעשו, וכבר יצאת ידי עולה, וצריכה להביא חטאתה מאותו המין, לפיכך תביא שתי חטאות משתי מינים.

ועל דין זה אמר רבי יהושע 'כשהוא חי קולו אחד כשהוא מת קולו שבעה' - שאיל חי אין לו אלא קול אחד, וכשהוא מת קולו שבעה, ב' קרניו ב' חצוצרות, ב' שוקיו ב' חלילין, עורו לתוף, מעיים לנבלים, בני מעיו לכינורות. וכך גם כאן כשנדרה תחלה ואינה יודעת מה פירשה אין צריכה אלא ד' פרידין וב' לחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת, ועכשיו שהביאה כבר ד' פרידין צריכה להביא ד' לנדרה וד' לחובתה.

יום רביעי פרשת חוקת - ז' תמוז תשע"ח

דף ס"ח

כל הפסולין שמלקו מליקתם פסולה - ואינם מטמאין בבית הבליעה, לפי שהועילה מליקתן שאם עלו לא ירדו, שהרי פסולם בקודש, הועילה גם להוציאם מידי נבילה. מלק בשמאל או בלילה, או ששחט חולין בפנים וקדשים בחוץ, אינם מטמאות בבית הבליעה.

מלק בסכין, מלק חולין בפנים, וקדשים בחוץ, מלק תורין שלא הגיע זמנו, ובני יונה שעבר זמנו, או שיבשה גפה, שנסמית עינה, ושנקטעה רגלה, מטמא בבית הבליעה.

זר שמלק - לשיטת רב מטמא בבית הבליעה, ואין דומה לשמאל שיש לה הכשר ביוה"כ, ולילה שיש לה הכשר באיברים ופדרים. אבל זר אע"פ שיש לו הכשר בשחיטה, שחיטה אינה עבודה. ואע"פ שהוא כשר בבמה, אין למדים מבמה. ומה שלמדו יוצא שאם עלה לא ירד ממה שכשר בבמה, עיקר סמיכתו על ריבוי של 'זאת תורת העולה'. ולרבי יוחנן למדים מבמה שזר אינו מטמא בבית הבליעה.

שחיטת פרה למדים מ'אלעזר וחוקה' שפסולה בזר - ולא משום ששחיטה עבודה היא, שהרי קדשי בדק הבית היא, אלא כמראות נגעים שצריכה כהונה.

'זה הכלל כל שפסולו בקודש אינו מטמא בבית הבליעה'. - לרבות שחיטת קדשים בפנים. 'לא היה פסולו בקודש מטמא בבית הבליעה' - לרבות מליקת חולין בחוץ.

ובעירוב לקחום, האחת יוצאה בה ידי חטאת והאחת יצתה בה ידי עולה. אבל שני קינים המפורשים פסולים, וגם לרבי יהושע פסולה הקן שלא היתה מפורשת לשם בעלים אפילו הפרידה שנעשית למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, שלא אמר רבי יהושע שנעשית חטאת אלא להוציאה מידי מעילה, ולא שתעלה לבעלים לשם חובה.

האשה שאמרה הרי עלי קן אם אלד זכר, וילדה זכר - מביאה שתי קינים, קן אחת של שתי עולות לנדרה, וקן אחת של עולה וחטאת לחובתה. נתנתן לכהן - הכהן צריך לעשותן שלש העולות למעלה, וחטאת האחת למטה.

עשה הכהן שתיים למעלה ושתיים למטה, שסבור ששתי הקינים לחובתה - אם שתי הקינים היו של מין אחד, ששניהם תורין או שניהן בני יונה, תביא עוד פרידה אחת מאותו המין לעולה. היו משני מינים, שקן אחד תורים וקן בני יונה, תביא שתיים, תור ובני יונה, ויקריב שניהן למעלה, שהוא ספק איזה קן מהראשונים קרב אחרון לנדרה ונפסל ממנו גוזל אחד, וצריכה להשלימו מאותו המין.

'פרשה נדרה' - שכשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא, ואינה יודעת אם פירשה תורים אם בני יונה, והיא נתנה שני קינים לכהן ועשה אחת למעלה ואחת למטה - אם היו שתי הקינים שהביאה ממין אחד, צריכה להביא עוד שלשה פרידין למעלה. ואם הביאה משני מינים תביא ארבע, שמתחילתה הוזקקה להביא שלשה קינים, שנים לנדרה אחד מתורים ואחד מבני יונה, והשלישי לחובתה מאיזה מין שתרצה. והיא הביאה שנים וקרב הראשון לחובתה, ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד, לפיכך אם ממין אחד היו הראשונים צריכה שתביא אחד מאותו המין להשלים הנפסל, וקן שלם ממין אחר. ואם שני מינים היו צריכה שתביא ד' וכולן עולות, דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל, ולהביא קן שלם ממין אחר, נמצא שאינה יודעת אם צריכה תור ושני בני יונה, או בן יונה ושתי תורין, לפיכך תביא שתי תורין ושני בני יונה, ותאמר אחד מאילו שממין הנפסל יהיה תחתיו, והשני יהא נדבה, וקן השני הוא ספק פירושה.

'קבעה נדרה' - שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי, ופירשתו, ואינה יודעת מה פירשה, והביאה שתי הקינים ונתנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו - אם שתי הקינים שהביאה היו ממין אחד, צריכה שתביא עוד חמש פרידין ויעשנו למעלה לעולה, ואם היו משתי מינים, תביא עוד שש. שמאחר שקבעה נדרה עם חובתה, הוקבע עליה קרבן גדול של שלש עולות יחד. וזו שלא ידעה מה פירשה, הוזקקה להביא חמש עולות יחד, אחת לחובתה וד' לנדרה, ומשתי קינים שהביאה לא עלה כלום לנדרה, ולא די לה בהשלמת קן שני ממין אחד, שהרי קבעה להביא שני העולות של נדרה עם מין חובתה. ואם משני מינים היו, ואינה יודעת איזה מין קרב תחילה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד' של ספק פירושה לקביעותה, תביא שש, שתי תורין ושני בני יונה לספק פירושה, ותור ובן יונה לקביעותה.

נתנתן לכהן ואינה יודעת אם שתי הקינים היו תורים, או בני יונה, או שהיה קן אחד מזה ואחד מזה, הלך הכהן ועשה, ואינו יודע אם עשה כולם למעלה או למטה, או חציים למעלה וחציים למטה - צריכה להביא עוד ד' פרידין לנדרה, משני מינים לספק פירושה, ושתיים לעולת חובתה, תור ובן יונה, שמא הראשונים נעשו כולן

מלקה זר או פסול, הפיגול והגותר והטמא - אין מטמאין בבית הבליעה. (כשיטת רבי יוחנן לעיל סח:).

קמיצת זר תרד, מליקת זר לא תרד - ואע"פ ששניהם ישנם בבמה (לדברי האומר יש מנחה בבמה), אין למדים קמיצה במקדש מקמיצה בבמה, שאין קידוש כלי שרת במנחה בבמה, לפיכך אין קמיצה זו דומה לזו.

לדברי האומר יש מנחה בבמה, יש עופות בבמה. ולדברי האומר אין מנחה, אין עופות. שנאמר 'זבחים' ולא מנחות, 'זבחים' ולא עופות.

מליקה לפנים אין מטמאה בגדים בבית הבליעה - שנאמר 'טריפה', כטריפה שאין מתרת את האיסור, יצא מליקה לפנים שהיא מתרת את האיסור (שבחייה לא היתה ראויה לקרב לגבוה והותרה במליקה זו). אבל המולק קדשים בחוץ, ומולק חולין בין מבפנים בין מבחוץ, הואיל ואין מתירין את האיסור, מטמאין בגדים אבית הבליעה.

שחיטת חולין לפנים, וקדשים בין מבפנים ובין מבחוץ, אינה מטמאה אבית הבליעה - שנאמר 'טריפה', כטריפה ששווה בפנים כבחוץ, יצא שחיטת חולין בפנים, שבחוץ אינה מטמאה אפילו היא טריפה. וכן שחיטת קדשים בפנים, כיון שבחוץ הועיל לחייבו כרת, הועיל לטהרה מידי נבילה. אבל מליקת קדשים בחוץ אינה נלמדת ממליקת קדשים בפנים, שדנין דבר שלא בהיכשרו מדבר שלא בהיכשרו, ואין דנין דבר שלא בהיכשרו מדבר שבהיכשרו.

מלק את העוף ונמצאת טריפה, נחלקו תנאים בדבר:

לשיטת רבי מאיר אין מטמא בבית הבליעה - שעל שחיטתה למדים בק"ו מנבלת בהמה שמטמאה במגע ובמשא ושחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה, נבלת העוף שאינו מטמא במגע ובמשא אינו דין ששחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה. ומה מצינו בשחיטתה שמכשרת לאכילה ומטהרת טריפתה, אף מליקתה שמכשרתו באכילה מטהרת טריפתה. ואין אומרים דיה כבהמה שרק שחיטה מטהרת ולא מליקה, שדורש ממה שנאמר 'זאת תורת הבהמה והעוף', הרי בהמה אינה שוה לעוף, שבהמה מטמאה במגע ובמשא ועוף לא, עוף מטמא בגדים אבית הבליעה ובהמה לא, אלא לומר לך מה בהמה דבר שמכשירה לאכילה מטהרת טריפתה מטומאתה, כך עוף.

לשיטת רבי יהודה גם מליקתה וגם שחיטתה מטמא בבית הבליעה - שנאמר 'נפש אשר תאכל נבלה וטרפה', טריפה למה נאמרה, אם טריפה חיה וכוונת הכתוב על טריפה שמתה, הרי נבילה אמורה. ואם טריפה אינה חיה, הרי היא בחייה בכלל נבילה, אלא להביא טריפה ששחטה שמטמאה.

לשיטת רבי יוסי שחיטתה מטהרת בק"ו מנבלת בהמה, אבל מליקתה לא - כי 'דיה כנבלת בהמה'.

'דיו' דאורייתא הוא - שנאמר 'ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים', ק"ו לשכינה ארבעה עשר יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון.

בהמה טריפה ששחטה אינה מטמאה - שנאמר וכי ימות 'מן הבהמה', מקצת בהמה מטמאה ומקצת אינה מטמאה, ואיזו זו וזו טריפה ששחטה.

נבלת עוף טמא אינו מטמא בגדים אבית הבליעה - שנאמר 'נבלה וטרפה לא יאכל', מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה, יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה אלא משום בל תאכל טמא.

חלב של נבלת בהמה טמאה מטמאה - שנאמר 'וחלב נבלה וגו' ואכל לא תאכלוהו', מי שאיסורו משום בל תאכל חלב, יצאתה זו שאיסורה משום טמא. וכן חלב של נבלת חיה מטמאה - כי כמו שהטמאה שאין חלבה חלוק מבשרה (ששניהם אסורים) מטמאה, כך חיה שאין חלבה חלוק מבשרה (ששניהם מותרים), מטמאה. ועוד, שנאמר 'ואכל לא תאכלוהו', בחלב האסור באכילה הכתוב מדבר, ולא בחלב חיה שמותר באכילה אם נשחטה.

למה נאמר 'וחלב טריפה' - לאביי שלא תאמר הואיל וטריפה אסורה מחיים כטמאה, דינה כטמאה שחלבה טמא. ונדחו דבריו, כי טמאה לא היתה לה שעת הכושר וטריפה היתה לה. ואפילו טריפה מבטן, יש במינה שהיתה לה שעת הכושר, מה שאין כן בטמאה. ולרבא התורה באה ללמד שאיסור נבילה או טריפה חל על איסור חלב, והאוכלו לוקה משום חלב ומשום נבילה או טריפה.

שני פעמים נאמר 'טריפה' לענין נבלת העוף - אחת למעט שחיטה שהיא לפנים, ואחת לרבי יהודה ללמד שטריפה שנשחטה מטמא בבית הבליעה, ולרבי מאיר למעט עוף טמא. ורבי יהודה ממעט עוף טמא מ'נבלה'. ורבי מאיר דורש ממנה שאינו מטמא אלא אם אכל כזית בתוך כדי אכילת פרס, ואין אומרים הואיל וחידוש הוא מטמא גם כששהה באכילתה יותר מכך.

וחלב נבלה וחלב טרפה - בחלב בהמה טהורה הכתוב מדבר שחלבה טהור, אבל לא בחלב טמאה, שנאמר 'טריפה' שיש במינה טריפה, ובהמה טמאה אין במינה טריפה. וכן חלב חיה חלבה טמא, שנאמר 'ואכל לא תאכלוהו', מי שחלבה אסור ובשרה מותר, יצא חיה שחלבה ובשרה מותר.

לרבי יוחנן לא טיהר רבי מאיר במליקת טריפה אלא בתמימין - אבל לא בבעלי מומין. ולרבי אלעזר אפילו בבעלי מומין, ואפילו באווזים ותרנגולים.

עגלה ערופה טהורה לפי שנאמר בה כפרה כקדשים. ונסתפק רבי ירמיה כשערף עז, אם טהורה, כיון שעז מין בהמה הוא, וכדין אווזים ותרנגולים לרבי אלעזר, או שאינה טהורה לפי שאינה מין עגלה.

חלב של שור הנסקל ועגלה ערופה שאסור בהנאה אינו מטמא, שנאמר 'כל חלב'. ואין צריך ללמד כשערפה, שהרי אפילו היא טהורה וכ"ש חלבה, אלא כשמתה קודם שערפה, וכבר נאסרה בהנאה מחיים, שירידתה לנחל איתן היא אוסרתה.

הדרן עלך חטאת העוף